

ԺԴ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 13.

1856

ՅՈՒՆԻՍ 1.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

Մանր առաքինությունք :

Մանր առաքինութիւնները բնական բերմամբ պարզ են և մաքուր . ընկերական առաքինութիւնք են ասոնք , կ'ուզեմ ըսել՝ մեծապէս օգտակար բանական արարածոց որ ընկերութեամբ կը կենցաղավարին :

Մանր առաքինութիւնք ապահով առաքինութիւններ են . իրենց ապահովութիւնը նոյն իսկ իրենց փոքրկութեամբ արգասիքն են : Այնչափ աչքի զարնող չեն , վասն զի թեթև նիւթերու մէջ կը տեսնուին . կը գործածուին աւելի այնպիսի ժամանակ՝ մինչդեռ չենք ուզեր ինքզինքնիս առաքինի ցուցնել . և սակայն ընկերնիս կը պահանջէ զայն մեզմէ , թէպէտ և չգարմանայ անոնց վրայ : Աստուկ ու մթան մէջ կը գործուին , և անոր համար փառասիրութիւն չմտնէր մէջերնին , և ոչ ալ անոնց արդեանց կրնայ դարան գործել : Հոս ամէն բան լուծեամբ կ'անցնի ընդ խոտուած և ընդ խղճմտանս :

Կրելու բաներ կան , որոնց գլխաւոր պատճառ ոչ սովորութիւնն է , ոչ անդրադարձութիւն և ոչ ալ որ և իցէ առաքինութիւն . անանկ բաներ որ ըստ ինքեան անտարբեր են , վրանին ախտի արատ մը չունին և չեն կրնար ունենալ : Բնական են կերպարանաց արտաքին երևոյթը , ձայնին խոշորութիւնը , դէմքին հանգամանքը , մարմնոյն անախորժ շարժուածքը :

Կ'ըլլայ որ մէկը բնութեամբ ծանրաշարժ է , միւսը ծիծաղադէմ . մէկը վախկոտ է , մէկալը յանդուգն . ուրիշ մը փոքրոգի , ուրիշ մըն ալ մեծանձն : Իրելքը կը ցուցնէ որ մարդկային բնաւորութեանց և հանճարոյն վրայ երեւող բազմազգի անհամաձայնութեանց մէջ խաղաղասէր և հանդարտաբարոյ ըլլանք . ուրիշներուն բնաւորութեանցը մենք զմեզ յարմարցնենք , և գիտնանք թէ համբերութիւնը դիւրին և դիւրատար բան մըն է : Եւսպիսի բաներուն

Համար խռովիլը կը նմանի անոր որ մէկուն վրայ կիրք ելլէինք պատճառ բերելով թէ մեր չսիրած կամ չախորժած պտուղը կը սիրէ : Ընդհարուածին կ'ըլլար եթէ մէկը պահանջէր որ անձին նկատմամբ ամենայն քաղցրութիւն և հաճոյական կերպեր բանեցուն , և ինքը ընդհակառակն դաժանութիւն և հպարտութիւն ցուցնէ ուրիշներուն հետ վարուելու ատեն :

Եւ անր առաքինութիւններն են բարեմարդութիւն , զիջողութիւն , պարզամտութիւն , հեզաբարոյութիւն , նայուածքի , շարժմանց , զնացից և խօսակցութեան մէջ անուշութիւն : Եւ պէս արագ և յանակնկալ կը տեսնուին այս մանր առաքինութեանց արգասիքը՝ որ անափառութիւնը ոչ ժամանակ և ոչ ալ կարողութիւն ունի վրայ հասնելու : Եւ յալուածքով մը , շարժմունքով մը , բառով մըն ալ առաքինութիւնը 'ի գործ կը դրուի :

Եւ արկութեան և բանակռուութեան հակամէտ անձանց խեղճութեանը համբերենք . պակասութիւնը անախորժ է աւելի ընողին , քան թէ մեզի վնասակար : Եւ յգպիսի բնաւորութիւն ունեցողը՝ ինչպէս շատ անգամ շուտով կիրք կ'ելլէ , ասանկ ալ շուտով կիրքը կը մարի . աղէկ սիրտ ունի , որ աւելի խաղաղութեան պատրաստ է քան թէ կռուի , որ խուցը առանձնանալէն ետքը աւելի ինքն իրեն հետ կը կռուի , քան թէ ընկերոջը հետ կռուելու ատեն , և խրդձին քննութեան ժամանակ , ըրած պակասութեանը համար ներումն ինդրելու յօժարամտութիւն կը ցուցնէ :

Եւ աստի պէտք է որ արգահատենք աւոր տկարութեանը , և ետեւէ չըլլանք իրեն սրտին տագնապը ալ աւելի ծանրացնել մեր ցուցըցած անհաճոյ կերպերովը :

Պէտք է երկու ականջնիս ալ գոցենք անոնց որ կ'ուզեն համոզել զմեզ թէ երբեմն պէտք է գէթ առ երեսոս հպարտութիւն ու վրէժխնդրութիւն ցուցնել . սովորական պակասութիւն մըն է մարդկանց՝ հպարտներու և ոխակալաց

պատիւ և մեծարանք տալ : Եւ յսպիսի յարգութիւնը կը նմանի անոր , որով եղի՞՞ մը՝ երբեմն կը պարծենար , և դաշտին մէջ բուսած ցած խոտերը և ծաղկունքը կ'արհամարհէր , որովհետեւ իրենց կարգէ դուրս նուաստութեամբը ամենէն ոտնակոխ կ'ըլլան . վար կը զարնէր նաև երիցուկները¹ , որոնք թէպէտ գլուխնին բարձր կը բռնեն , բայց քամիի և արևու սաստիկ հակամէտ գտնուելով շուտով գլուխնին կը ծռեն , մինչդեռ ինքը ուղիղ և տերեւազարդ կը կենայ ո՞ր և իցէ տաքի և ցրտի դիմանալով , և այն պէս ամէնքը իրեն պատիւ կ'ընեն ու մէկը չհամարձակիր դպչել իրեն : Եւ արծեմ թէ ոչ դը կը գտնուի սնապարծ եղի՞՞ փառացը նմանելու ցանկացող . ես և ոչ վարդին փառացը կը նախանձիմ , քանի որ իրեն խոցոտիչ փշերը կը տեսնեմ :

ԲԱՐՈՅԱԼԻՊ

Երկու Եղբարք :

Եւ կ'հօր տղաք , բայց տարբեր մօրէ , Եւսար ու Եւերարդ՝ իրարու ամենեւին աննման բնաւորութեամբ ելեր էին : Որչափ որ առջինը քաղցր , բարեգութ , հեզ ու իմաստուն տղայ մըն էր , այնչափ ալ երկրորդը անգութ , դաժան ու զեղխ : Եւ մայրերնին Եւերարդը սիրելուն՝ ձեռքէն եկած ամէն օգնութիւնը կ'ընէր անոր , ու կը ջանար յամենայնի հաճել զինքը . որով միայն մէկ ակնարկութիւնը բաւական կ'ըլլար խելքին ամէն փշածները կատարել տալու իր մօրը : Եւ հակառակն Եւսարու հետ ամենայն խստութեամբ և անարգութեամբ կը վարուէր մայրը , և որչափ որ անիկայ առաքինի ու հեզ էր , այնչափ ալ կարծես թէ իրեն պահուած էին նախատական և թշնամանալից խօսքերը : Եւ քոր հպարտ և վայրագ Եւերարդին պատճառաւ , մէջերնին գրժ-

1 ՏՃ . Ընդդէմ :

2 ՏՃ . Փոխութիւն :